

2018

ФЛАГМАН

Проф. Александър Тасев: Трябва да решим дали да строим АЕЦ „Белене“ или нови ВЕИ-та (ВИДЕО)

При т.нар. оптимизиран вариант на разходи почти във всички сценарии, проектът за АЕЦ „Белене“ е финансово устойчив, каза проф. Тасев

Ключови думи: [Александър Тасев](#), [АЕЦ Белене](#), [проект](#), [енергетика](#),

09 Януари 2018, Вторник, 03:57 ч.

Рискът и в двата случая го има, каза шефът на Института за икономически изследвания към БАН

Дали България ще строи АЕЦ „Белене“ или се отказва от ядрена енергетика и ще се изградят нови ВЕИ-та, трябва да се реши на базата на всички варианти. Рискът и в двата случая го има. Това каза в „Тази сутрин“ по БТВ директорът на Института за икономически изследвания към БАН проф. Александър Тасев.

„Единствените неща, които не са публикувани в доклада ни за АЕЦ „Белене“ и са заличени с черно, са данните, представляващи търговска тайна. Не е имало нито натиск върху нас, нито скрита информация. Проектът е мащабен и беше трудно да се влезе в сроковете, поставени от възложителя“, добавя ученият. „Проиграхме шест сценария, като започнахме за най-тежките инвестиционни условия. Стига се до 90 възможни ситуации. При т.нар. оптимизиран вариант на разходи почти във всички сценарии проектът е финансово устойчив“, уверява професорът. „Либерализацията на енергийния пазар е факт в ЕС и тя засяга България. След 10 години ще имаме пълен либерален пазар. Всяка централа ще се конкурира с останалите на борсата, т.е. цената трябва да е ниска, за да се конкурира с останалите. Разработката дава възможност да се изградят бъдещи стратегически линии“, каза още проф. Тасев.

Българско национално радио © 2021 Всички права са запазени

ЕК не подкрепя протекционизма като икономическо решение

публикувано на 08.03.18 в 16:08

Моментът наистина е исторически. Така икономистът проф. Татяна Хубенова коментира намерението на администрацията на САЩ да наложи мита на вноса на стомана и алуминий, както и готовността на Европейския съюз да отговори с подобни мерки.

- Интервю с проф. Татяна Хубенова

Според професор Хубенова в случая са по-важни не преките щети, които подобни мерки ще причинят на производители и търговци в засегнатите отрасли, а това, че САЩ и ЕК биха пренесли икономическите си отношения на нова плоскост.

От това, което са коментирали европейски представители по въпроса става ясно, че отговорът на ЕС ще бъде съобразен с клаузите на Световната търговска организация, коментира още експертът.

За България няма да има преки щети от мярката на САЩ, каза още проф. Хубенова. Страната ни изнася за САЩ основно необработени тютюни, слънчоглед, етерични масла и азотни торове. В стокообмена ни България има положително салдо. От 2006г. насам, когато е пикът на двустранния стокобмен, той намалява за сметка на увеличените търговски потоци между България и останалите страни от Европейския съюз.

Разговора на Атноанета Петричанска с проф. Татяна Хубенова можете да чуете в прикачения файл. <https://bnr.bg/plovdiv/post/100942907/ek-ne-podkrepa-rotekcionizma-kato-ikononichesko-reshenie>

Икономически уязвимо звено ли е България в рамките на ЕС?

Проф. Митко Димитров във В развитие, 09.03.2018

Галина Маринова

9 март 2018 | 19:47

Снимка: Bloomberg TV Bulgaria

Интересът на ЕК е в това, че Европа трябва да бъде стабилен регион като цяло и конкурентна в сравнение с останалите големи играчи на световната сцена и за това е важно вътре да няма слаби звена, които при определени обстоятелства да повлияят върху цялостното развитие на икономиката и на

общото състояние на ЕС. Това каза **проф. Митко Димитров, Институт за икономически изследвания към БАН**, в предаването "В развитие" на Bloomberg TV Bulgaria с **водец Вероника Денизова**. Гостът коментира фактът, че България вече не е в процедура за прекомерни икономически дисбаланси.

"В доклада на Европейската комисия за икономическите дисбаланси авторите са много внимателни в изказа си, включително и за България. Те казват "известен напредък", "малък напредък", но все пак в няколко области е забелязан напредък след обстояния доклад за България и това им дава основания да поставят страната ни в една група по-напред".

Ние, все пак, сме в лошата третина на страните от ЕС, отбеляза събеседникът. "Общо от 28 страни, като Гърция я изключваме, защото е в специален режим, три страни и осем страни има в нашата група. В сравнение с миналата година бележим напредък, но все още сме сред страните, които имат макроикономически дисбаланси, които в крайна сметка при определени обстоятелства биха могли да доведат до проблеми в страната".

В кои отношения България бележи напредък? Какви са перспективите за бъдещето?

Вижте повече във видеото.

<https://www.bloombergtv.bg/v-razvitie/2018-03-09/ikonomicheski-uyazvimo-zveno-li-e-balgariya-v-ramkite-na-es>

В развитие

Всеки делник от 12 до 14 часа и от 18 до 20 часа

Водещи: Вероника Денизова и Делян Петришки

Без емиграция бихме имали още 7 процентни пункта ръст на БВП

Проф. Искра Белева, Институт за икономически изследвания на БАН, В развитие, 13.04.2018

14:49 | 13 април 2018

Автор: Даниел Николов

Проф. Искра Белева, Институт за икономически изследвания на БАН. Снимка: Bloomberg TV България

България щеше да има със 7 процентни пункта по-висок прираст на брутен вътрешен продукт, ако нямаше толкова емигриращи от страната. Това каза **проф. Искра Белева** от **Института за икономически изследвания на БАН** в предаването „В развитие“ с **водеща Вероника Денизова**. Поводът за гостуването ѝ бяха изнесените предварителни данни на Българската народна банка (БНБ) за ръста на парите в държавата от българи в чужбина.

„Доклад на МВФ казва, че през изминалите 20 години от страните от Югоизточна Европа – България, Румъния, Хърватска и Албания, са емигрирали 20 милиона души. Според оценките емиграцията има негативно отражение върху икономиките на страните, от които излизат

емигрантите, и позитивно за страните, в които влизат. Бихме имали със 7 процентни пункта по-висок прираст на брутен вътрешен продукт, ако нямаше такъв поток на излизащи хора“.

Над 1,150 млрд. евро са изпратили българите, които работят в чужбина, на близките си за 2017 г. Сумата е с 284 млн. евро по-висока, отколкото през 2016 г. БНБ отчита само парите, изпратени по банков път или чрез дружества за парични трансфери, и то само преводи до 2500 евро.

Все още САЩ, Испания и Гърция, където са относително най-големите български диаспори, са страните, от които пристигат най-много средства от работещи българи. Едно ново явление, отбелязано през тази година от германската статистика, е динамичният ръст на служителите от България.

"Имаме нова форма на трудова миграция – стана модерно и набира скорост командироването на работници от техните фирми за работа в чужбина“, каза проф. Белева.

Проблем с изпращаните от чужбина пари е демотивиращият ефект, който те оказват върху младите хора. Младежите не намират смисъл да работят, след като сравняват постъпленията от заетите си близки в чужбина със заплащането в държавата.

„Демотивиращият ефект на тези средства, които пристигат наготово в България, е факт. Това са пари, за които не стои създаден в страната продукт, за които няма производителност на труда и поради това те понижават конкурентноспособността на родната икономика. Демотивиращият ефект от участие в пазара на труда от младите хора е налице“.

Повече информация вижте във видеото. <https://www.bloombergtv.bg/a/17-v-ravzvitie/25612-bez-emigratsiya-bihme-imali-oshte-7-protsentni-punkta-rast-na-bvp>

money.bg

Йордан Христосков: Вторият пенсионен стълб съзнателно се дискредитира

Автор: money.bg

23.04.2018 17:30:14

Пенсиите от втория трябва да се съизмерват с дохода, върху който са правени осигурителните вноски, с периода на участие и др. Вярно е, че за първите пенсии, които ще се получат от втория стълб, тези фактори са неблагоприятни за много хора, но това в много голяма степен зависи от тях самите, коментира в интервю за Mediapool проф. Йордан Христосков, който е сред авторите на пенсионната реформа от началото на века. Той смята, че в последните години вторият стълб

съзнателно се дискредитира, а въведената възможност за прехвърляне на частните партии в НОИ е вредна за системата.

Money.bg препечатва цялото интервю с изричното разрешение на автора Цветелина Соколова.

Проф. Христосков, след години мълчание най-накрая бяха публикувани официални актюерски данни за размера на бъдещата "втора" пенсия. Стана ясно, че 70% от първите пенсионери от втория стълб (в периода 2021 г. - 2027 г.) ще получат пожизнено плащане под 50 лв. За 55% от първите пенсиониращи се то ще бъде около 30 лв. Чак около 2035 г. повечето пенсиониращи се ще получават около 100 лв. на месец. Възниква логичният въпрос струва ли си да поддържа втори стълб на пенсионната система при подобни стойности на пенсионните плащания, съизмерими с великденски добавки?

Публикуваните разчети не могат да се нарекат официални само защото са в приложение към концепцията за фазата на изплащане на пенсиите от допълнителното задължително пенсионно осигуряване, разработена от социалното министерство. Освен това, въпросните актюерски разчети трябва да се приемат с определени резерви. Официални (или реални) можем да наречем само размерите на всяка една индивидуална пенсия при нейното отпускане.

Наистина, пенсиите от втория стълб като цяло изглеждат относително ниски спрямо обществените очаквания. Причините за това са, преди всичко, политически и лични. Политически, защото вместо да се започне с участие на поколението, родено след 31 декември 1969 г., в универсалните фондове се включиха родените след 1959 г. Това "скъси" периода на натрупване на средства в индивидуалната партида до появата на първите пенсионери от втория стълб с 10 години. Политическо е и решението да се започне с изключително ниска вноска в универсалните пенсионни фондове от 2 на сто. След това се премина през вноски от 3 на сто и 4 на сто. На финала и вноската "замръзна" на 5 на сто, вместо да се върви към 7 на сто и дори 10 на сто, каквито бяха първоначалните намерения. Политическите атаки и неграмотните експерименти в пенсионната система също разколебаха и демотивираха хората да се осигуряват върху истинските си доходи.

Казахте, че има и лични причини за сравнително ниските пенсии на някои от осигурените. Кои са те?

Личните причини за ниските натрупани суми по индивидуалните партии са липсата на осигурителни вноски за определени периоди заради безработица, отсъствие от работа поради болест, майчинство, неплатени отпуски и други. За разлика от Държавното обществено осигуряване (ДОО), където тези периоди се признават за осигурителен стаж, без да са правени осигурителни вноски, и този стаж да се включва в пенсионната формула, при осигуряването в универсален фонд значение имат само реално направените вноски и доходността от тях. Пребиваването в сивата икономика, умишленото или принудителното осигуряване на минимална или по-ниска заплата при работа на намален работен ден, неплащането на осигуровките от работодателя и други подобни фактори намаляват сумата в индивидуалната партида. Така се намалява и размерът на бъдещата пенсия.

Затова е важно всеки работник и служител да следи върху какви доходи го осигурява работодателят, дали вноските са реално платени и дали са внесени по индивидуалната му партида в избория от него фонд. За тази цел НОИ и частните пенсионни дружества са създали условия гражданите да упражняват контрол в реално време, но по-голямата "част от хората не се възползват от това.

Иначе, да се сравняват индивидуални случаи на ниски пенсии от универсалните фондове с коледните и великденските добавки, е абсолютно некоректно. Тези добавки са само два пъти в годината. Те не се получават от всички и зависят от благоволенieto на политиците. Пенсиите от втория стълб са месечни и се изплащат до края на живота или чрез програмирано изтегляне за определен период от време. Това са лични пари, които при определени условия могат и да се наследяват.

Проблемът е, че ниските пенсии от втория стълб не се оказват индивидуален, а по-скоро преобладаващият случай?

Зависи какво наричаме ниски. Пенсиите от втория стълб трябва да се съизмерват с дохода, върху който са правени осигурителните вноски, с размера на осигурителната вноска в УПФ и с действителния период на участие. За първите пенсии, които ще се получат от втория стълб, тези фактори са неблагоприятни за много хора, но това в много голяма степен зависи от тях самите. Постепенно с нарастване на периода на участие всички пенсии ще нарастват, но това отново ще зависи от посочените фактори. В капиталовата система няма дарени периоди и всичко зависи от реалните вноски, които всеки е правил и от доходността от инвестирането.

Известно е, че хората, които се осигуряват в частния стълб и ще се пенсионират след 2021 г., ще имат намаление на пенсията от НОИ с между 18% и 21%. По Ваши изчисления дали въпросните 30-50 лв. ще компенсират намалената пенсия от НОИ?

Моите лични изчисления, които представих преди време на семинар с журналисти, показват, че в много малко случаи (при осигуряване на минимален доход и за по-кратък период от време) пенсията от втория стълб не може да компенсира намалението на пенсията от ДОО. Тоест, в много малко случаи двете пенсии (от НОИ и от частния фонд) ще се окажат съвкупно по-ниска сума от евентуалната пенсия само от НОИ. Основният въпрос тук е защо наказваме участието в универсални фондове като намаляваме пенсията от ДОО, докато европейското виждане в Бялата книга е, че капиталовото пенсионно осигуряване е важен фактор за повишаване на адекватността на пенсиите и спестяванията в него трябва да се насърчават. Освен това, нали същите тези хора, които законодателят наказва, плащат не само с вноските, но и с данъците си - и пенсиите от НОИ. Намалението на пенсиите от ДОО с процентите, които вие цитирате, се основа на един измислен коефициент, равен на съотношението между вноската в универсалния фонд и законовата вноска във фонд "Пенсии", която, както знаете, покрива само половината от разходите за пенсии. Ако все пак искаме да търсим някаква справедливост между поколенията, които участват във втория стълб и родените преди 1960 г., то намалението на пенсията от НОИ трябва да бъде с коефициент, равен на съотношение между вноската в универсален фонд и необходимата вноска за балансиране разходите на фонд "Пенсии". В този случай намалението на пенсията от НОИ няма да бъде 20 на сто и да нараства, а ще бъде около 11 - 12 на сто. Така две пенсии винаги ще са повече от една.

Това обаче не е изгодно за управляващите, защото никой няма да си върне парите в НОИ. Именно това несправедливо намаление на пенсиите от НОИ за родените след 31.12 1959 г. дава основание на противниците на втория пенсионен стълб да твърдят, че той е излишен. Те сравняват съвършено неправилно (дори неграмотно) индекса на нарастване на осигурителния доход и оттам - нарастването на пенсиите от ДОО, с доходността на пенсионните фондове и казват, че участието във втория стълб е неизгодно. Това сравнение е изключително некоректно, защото нарастването на пенсиите от НОИ може да дойде само от по-високи вноски или наложени по-високи данъци, т.е. като се отнемат вече заработени пари от едни и се дадат на други.

Докато нарастването на средствата в индивидуалната партида на осигурените в УПФ идва от инвестирането на осигурителните вноски. С други думи, това не са отнети, а спечелени пари.

Искате да кажете, че управлението на ГЕРБ, което въведе възможността за отказ от втория стълб, съзнателно цели да го закрие, така ли?

Упоритостта, с която се бранят направените некоректни промени, неаргументираните атаки срещу пенсионните дружества, противопоставянето на първия на втория стълб и други действия на правителството навеждат на тази мисъл. Естествено, че след решенията на Конституционния съд закриването на втория стълб е невъзможно, но това не пречи той съзнателно да се дискредитира.

Към момента не се наблюдава масов отлив от втория стълб към НОИ, но според Вас може ли да се очаква подобен процес през 20-те години, когато хората разберат, че ще взимат по-малко, ако оставят партидите си в частното осигуряване в сравнение с тези, които ще предпочетат НОИ?

Хората подсъзнателно чувстват, че обещаваните по-високи пенсии от публичния стълб не са сигурни, докато парите в индивидуалните им партиди са си техни пари. Затова от 2015 г. до края на 2017 г. само 10 800 осигурени лица са преминали от универсалните фондове към НОИ. Същото е и при професионалните фондове - само 900 души са прехвърлили парите си в НОИ. Аз вярвам, че ако не това правителство, то някое следващо сигурно ще преосмисли тези нелепости с преминаване от втория стълб към НОИ и обратно и те ще бъдат отменени. Доброволният избор за участие в универсален или професионален фонд или само в НОИ е вреден за пенсионната система. Този избор съдържа опасност за проява на феномена "морален риск". В НОИ ще прехвърлят партидите си хора с малки спестявания, като ще разчитат на по-голяма пенсия. Така задълженията на института към тези лица ще бъдат многократно по-големи от прехвърлените средства. Покриването на тези задължения пак ще бъде за сметка редовно осигуряващите се, които са и коректни данъкоплатци. Не ми си мисли какво би се случило с капиталовите пазари и банките, ако по силата на стадния синдром изведнъж всички осигурени във втория стълб решат да преминат към първия пенсионен стълб.

Какво ще стане, ако през 20-те години големи маси бъдещи пенсионери решат да се прехвърлят в НОИ?

Това е малко вероятно, защото с нарастването на периодите на участие и натрупването на все по-големи суми в индивидуалните партиди осигурените лица ще се убедят в ползата участието в УПФ. Ако все пак такова нещо се случи в резултат на нови "санкции" за участие във втория стълб или пък при някаква, макар и краткотрайна финансова криза се прояви стадното чувство и хората преместят парите си в НОИ или в "Сребърния фонд", то много скоро те ще усетят, че са се излъгали. НОИ няма да може да им гарантира обещаваните по-големи пенсии.

Известни са причините за сегашното състояние на втория стълб - масовото легално неплащане на пълни осигуровки върху заплатите, niskият размер на осигуровката, изоставащият размер на доходите, сравнително високите разходи за администриране на пенсионните спестявания, финансовата криза и т. н.

Какво да се прави оттук насетне? Да закриваме ли втория стълб или да го развиваме?

Масовото легално неплащане на пълни осигуровки е проблем не само на втория стълб, но и на НОИ. Разликата е само тази, че пенсиите от втория стълб са с дефинирани вноски, т.е. пенсията зависи от натрупаната сума в индивидуалната партида и както каза на времето един работник от "Кремиковци": "Каквото си хвърлил зад себе си, това ще намериш пред себе си". Системата на НОИ обаче е с предварително дефинирани пенсии, които при тези проблеми няма да могат да се изплащат и това ще разочарова хората напълно, ако не се преборим със сивата икономика.

Вторият стълб има бъдеще и трябва да остане и да се развива. Той е една много добра защита за сегашните млади поколения срещу демографското стареене, което ерозира публичната пенсионна система. Освен тази социална функция, вторият стълб изпълнява и важна икономическа функция. Натрупаните във фондовете "дълги" пари са важен ресурс за инвестиции в икономиката и инфраструктурата, за дългово финансиране на държавата и общините. Друг е въпросът как използваме в България този ресурс. Благодарение на задължителното допълнително осигуряване в универсалните и професионалните пенсионни фондове има около 13 млрд. лева, които принадлежат на около 4 млн. души. В търговските банки има около 60 млрд. лева лични спестявания, които принадлежат на около 15 на сто от населението, останалите нямат нищо или са длъжници.

Според Вас защо има сериозно разминаване в разчетите за бъдещата втора пенсия на работната група към МТСП и на асоциацията на частните пенсионни фондове? Според концепцията на МТСП през 2041 г. мъж, осигурявал се през целия си трудов живот на максимума, ще получи пожизнена втора пенсия от 615 лв., а според сметките на фондовете лице, осигурявало се на максимума, ще получи също през 2041 г. 1070 лв. Разликата не е ли твърде голяма?

Краткият отговор е, че са използвани различни допускания. Например през 2016 г., когато асоциацията представи изчисленията си, тя е прогнозния максимален осигурителен доход (МОД) от Актюерския доклад за 2016 г. на НОИ, докато в изчисленията в сегашната концепция, публикувана от МТСП, допускането е за 2 на сто годишно нарастване на максималния осигурителен доход за периода след 2018 г. Не знаем на каква база е направена тази прогноза. Но ако МОД нараства само с 2 на сто, а средният осигурителен доход нараства с 5 - 6 на сто, тогава се получава, че в дългосрочен план той ще изпревари нормативно определяния МОД, което е нелепост.

По-внимателното вглеждане в сметките в концепцията ме накара да направя няколко изчисления и проверки, от които поне за мен, става ясно, че в нея не е ползван реалният максимален осигурителен доход за съответната година или може би сметките са правени за непълен период на осигуряване - гадаем. Ще ви дам пример: през 2002 г. МОД е 850 лв., а вноската в универсален фонд е 2 на сто - в парично изражение 17 лв. Това означава, че годишната сума на вноските би била брутно 204 лв. В същото време в изчисленията към концепцията е написано, че натрупването за тази година е 131 лв. Няма как това да е възможно при пълно осигуряване, средна доходност от 4.3 на сто и такси за тази година от 5 на сто от всяка вноска и 1 на сто от активите инвестиционна. Такова намаление е невъзможно. Същото се отнася и до следващите години. Особено набиваща се на очи е ситуацията през 2007 и 2008 г. За 2008 г. МОД е 2000 лв., а вноската 5 на сто или 100 лв. Абсолютно невъзможно е при 1200 лв. бруто вноски годишно нарастването на индивидуалната партида спрямо 2007 г. да е само 270 лв., без изобщо да отчитаме фактора доходност.

Има и други проблеми в изчисленията към концепцията - например използвана е една и съща възраст за пенсиониране и за 2021, и за 2045 г. Това е некоректно, защото в КСО ясно е казано как ще нараства възрастта за пенсиониране през следващите години, като се очаква през 2041 г. тя да е 65 г. и дори по-висока. Ако се използва тази възраст за пенсиониране, при натрупана сума от 108 452 лв., както е дадено в приложението на концепцията, първата пенсия на мъжете би следвало да е 748, а не 615 лв.

Накратко - има неясни параметри в изчисленията към концепцията, а също и разминавания. Редно е да попитате Министерството на социалната политика за тези разлики. Важно е да не се заблуждава обществеността и да не се насажда отношение и психоза. Законодателят и обществото трябва да формират своето мнение на база на точна и проверена информация.

Какво е мнението Ви за предложените различни варианти за изплащане на втората пенсия - като еднократна сума, периодично плащане, пожизнена пенсия? Одобрявате ли прага от 20%, който ще бъде решаващ за това какъв тип пенсия ще получи осигуреното лице?

В концепцията на МТСП е избран подходящ и балансиран портфейл от пенсионни продукти. До голяма степен те съответстват на личните предпочитания на хората. Правилно пожизнената пенсия е посочена като водеща, защото идеята на пенсионната реформа от 2000 г. бе пенсията от универсален фонд да се получава паралелно с пенсията от НОИ до края на живота. Посоченият праг от 20 на сто от пенсията за осигурителен стаж и възраст е приемлив. Добро е също и предложението пожизнените пенсии да се актуализират веднъж годишно, както и да има пожизнени пенсии с гарантиран период на получаване като защита срещу ранна смърт и ниска възвръщаемост на средствата, преминали във фонда за изплащане на пожизнените пенсии.

От гледна точка на личните финанси застраховките за пенсия не са ли по-добър и гъвкав продукт, покриващ повече рискове, в сравнение с доброволното пенсионно осигуряване?

Това са две различни форми на защита срещу непредвидени рискове и бъдеща социална несигурност. Ако имат възможност, бих препоръчал на хората да участват и в застраховането, и в доброволното пенсионно осигуряване. Не случайно законодателят е предвидил данъчни облекчения поотделно и за двете форми на спестяване и защита. Все пак доброволно осигуряване е по-добре регулирано - имаме институционално отделяне на пенсионния фонд от управляващото дружество, банка попечител, която не само съхранява активите на фонда, но изпълнява и контролни функции, и други. То е и по-разбираемо и по-познато на хората.

Клуб Investor

Водещ: Ивайло Лаков

Остана ли средна класа в България?

Проф.Гарабед Минасян, ИИИ към БАН, Клуб Инвестор, 12.05.2018

20:30 | 12 май 2018

Проф.Гарабед Минасян, ИИИ към БАН. Снимка: Bloomberg TV Bulgaria

Разслоението е добро до определено равнище. Ако се прескочи този праг, вече става лошо, защото започва да се натрупва напрежение в обществото между бедни и богати. Това каза **проф. Гарабед Минасян** от **Института за икономически изследвания към БАН** в предаването „Клуб Инвестор“ с водещ **Ивайло Лаков**.

„Ако погледнем данните, които Евростат ежегодно подготвя, или кофициента на Джини, който измерва степента на разслоение на обществото, там има някакво средно равнище. Това равнище е около 22-23% и показва съотношение между бедни и богати. Колкото е по-висок този коефициент, толкова по-силно е разслоението“.

Той добави, че колкото по-силно е разслоението на обществото, толкова по-голямо е напрежението вътре в обществото.

„Ако е прекалено ниско – така, както беше при социализма у нас, тогава пък няма стимули за полагането на по-голям труд. Практиката е показала, че някакво равнище от порядъка на около 23-25% действа стимулиращо за икономическия прогрес“.

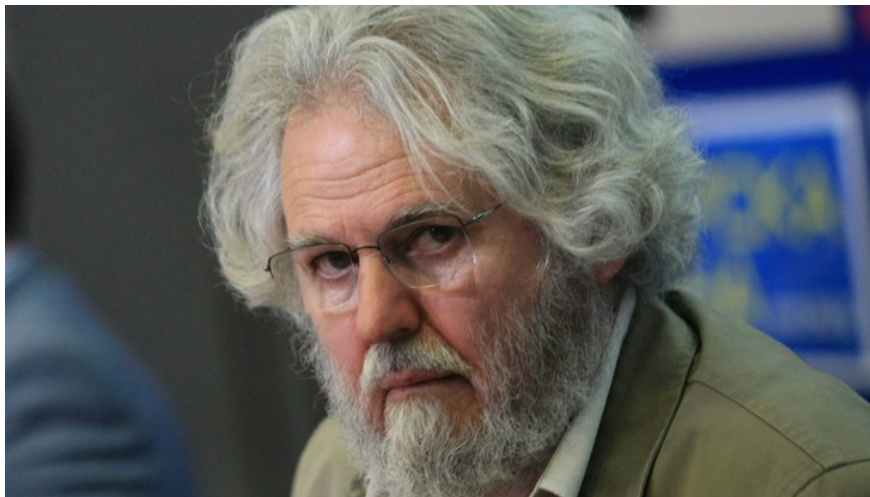
Проф. Минасян поясни, че в България този процент е около 28-29%.

„Този коефициент на разслоение у нас е най-висок в целия ЕС. А това подсказва, че сме прехвърлили тази граница, която може да се счита като стимулираща икономическия растеж. Вече започва да се проявява определено вътрешно социално напрежение“

БГНЕС

ИКОНОМИКА • ЕНЕРГЕТИКА • НАУКА И ИТ

Обновена на 28.05.2018 13:34

Проф. д-р Александър Тасев, ръководител на Института за икономически изследвания към БАН / БГНЕС

БАН: Икономическият ни растеж не е достатъчен, за да се доближим до европейските стандарти

В средносрочен план страната ни очаква икономически растеж в порядъка от малко над 3% годишно. За настоящата 2018 г. растежът на БВП може да достигне 3,3%, а по икономически сектори можем да очакваме запазване на високи темпове на растеж в експортно ориентирани отрасли.

Това са част от констатациите в представения Годишен доклад за икономическото развитие и политики в България, предаде репортер на БГНЕС.

Докладът е изготвен от Института за икономически изследвания към БАН и съдържа анализ на икономическото развитие у нас през изминалата година и дава препоръки за подходящи политики за периода до 2020 г.

„България трябва да има едно по-добро икономическо развитие. Догонващо развитие, защото дори един растеж от 3-4%, който за една развита икономика е добър, за нас е той е недостатъчен, за да се доближим до европейските стандарти“, посочи проф. д-р Александър Тасев, ръководител на института.

Той призова за провеждането на засилена обществена дискусия за управлението на икономиката, за да се достигне до консенсус, който да мобилизира целия икономически потенциал на страната. „Да можем да

излезем от това незавидно последно място, което имаме в своето социално-икономическо развитие в ЕС“, аргументира се проф. Тасев.

Докладът отчита и резултатите от анализа на бюджетните приходи и разходи. Констатациите в него са, че от 2010 година насам се наблюдава нарастване на дела на данъчните приходи, което се дължи на подобрението на събираемостта, а изключение правят само постъпленията от социални и здравно-осигурителни вноски.

Анализът обхваща и развитието на банковия сектор, където се наблюдава сравнително слаба кредитна активност, въпреки понижението на лихвите и усилване на икономическата активност.

На анализ е подложен и пазарът на труда, където се наблюдава намаляване на безработицата за всички възрастови групи, но делът на продължително безработните остава висок. Отчита се и подобряване на услугите на пазара на труда. /БГНЕС

Прочети още на: <http://www.bgnes.com/biznes/ikonomika/4588288/>

Проф. д-р Веселин Минчев Снимка БГНЕС

На пазара на труда ще липсват 250 000 - 400 000 души

Д-р Веселин Минчев: България остава без работна сила

👁 6063 | 7 юни 2016 | 12:21

Българите в чужина ще захранват икономиката ни, твърди професорът от Института за икономически изследвания при БАН

Работната сила на България застарява. Емиграцията допринася за трайното намаляване на населението и изтощава трудовите ресурси на страната. Още отсега трябва да се предприемат незабавни действия за компенсация на тези изтощени трудови ресурси.

Ще имаме недостиг на трудова сила в размер между 250 000 – 400 000 души в годините напред. В същото време близо половин милион млади хора нито учат, нито работят. Това е в посока на твърдението, че имаме работна ръка, но тя не се използва. Тези изводи произтичат от годишния доклад по темата на Института за икономически изследвания при БАН, който публикувахме тези дни.

Очертават се предимно негативни въздействия от емиграцията от България върху работната сила и баланса между търсене и предлагане на труд у нас. А ролята на паричните трансфери в страната се оценява като важен ресурс за подкрепата на домакинските бюджети на българите. Дисбалансът на пазара на труда ще става все по-голям, както в количествено, така и в качествено отношение. И в бъдеще икономиката ще се захранва с парични трансфери от българите в чужбина и това ще продължава да бъде съществен фактор за балансиране на домакинските бюджети.

Средствата, които българските мигранти изпращат от чужбина на близките си в България, доказват устойчиво увеличение. От 300 млн. лв. през 2000 г., през 600 млн. лв. през 2007 г., до 1,3 млрд. лв. през 2015 г. Напусналите страната в последните 20 години не са повече от 1 млн. души, а не около 2 млн., както се говори. Причината за това усещане са вълните на сезонната заетост в различни страни извън България, но е истина, че страната е миграционно изтощена.

От нашите данни излиза, че Североизточният район в България е с по-високи миграционни нагласи. При групите области на север, в Североизточния и Северния централен райони има области, които буквално могат да се сринат. И да изпаднат в критично положение откъм обезлюдяване. Как това може да бъде преодоляно? Предполагам - с по-активни регионални политики, които да отчитат тези процеси.

Констатирахме също, че трансферите на пари от нашите емигранти, които работят зад граница до близките им тук, се използват предимно за поминък, за плащане на здравни, образователни услуги, за погасяване на кредити, но не и за инвестиране. Българите зад граница много често са ангажирани, както е прието да се казва, в ниско доходни сегменти на пазара, а генерираните средства не са и чак толкова много. Има примери, в които парите се ползват за откриване на малки и средни фирми, но не са толкова много.

В една Испания, например, българската прислужница е обект на комикси. Там тя е изобразена симпатично и се разказва как в средно заможно испанско семейство настъпва почти катастрофа, когато българската прислужничка заминава в отпуск. Превръщаме се, като нарицателно име там, в нещо като полския водопроводчик, но в нов вариант - български прислужник. Любопитното е, че едва 2-3 % от българите там заявяват интерес да гласуват при избори у нас. В Испания имаме примери и на много сериозни успехи в сферата на рекламата, на малкия бизнес и др. За жалост, България няма дълготрайна визия и стратегия относно миграцията. Необходимо е ясно

открояване на приоритетните политики и механизми за намаляване на емиграционните нагласи сред българите и за трайна интеграция на имигрантите.

Създаването на добри условия за трудова реализация на регионално ниво чрез намаляване на съществуващите регионални дисбаланси е стъпка към задържане на работната сила в страната. Ако търсим причините трябва да сме честни - никой не ни е обещавал, че като влезем в ЕС там няма да има конкуренция. В т.ч. и конкуриране за население. Страна, с ниво на развитие като нашата, трудно може да се състезава с кадрите, които се предлагат на пазарите на високоразвитите страни. Да разчитаме на циркулярна миграция и сезонна заетост не звучи никак успокояващо, но засега тази тенденция трябва да се приема нормално, без комплекси. И както казват футболистите след резултат 7:2 за Япония - „гледаме напред и... това е”.

Източник БГНЕС

Проф. Гарабед Минасян: И 4% ръст на икономиката не ни е достатъчен

[България е доста далеч от развитите европейски държави, а бизнесът не планира дългосрочно развитие](#)

07:02 | 21 август 2018 |

В резултатите за българската икономика за второто тримесечие прави впечатление ненормалната ситуация по отношение на лихвите на кредитиране на бизнеса. Това каза проф. Гарабед Минасян, Икономически институт на БАН в студиото на телевизия "Блумбърг".

В коментара си върху резултатите на българската икономика за второто тримесечие той се спря на инфлацията, но определи като по-важното перо това на инвестициите.

"Има прираст на инвестициите, на кредитите, което би трябвало да ни радва. По отношение на лихвите има ненормална ситуация, коренно различна и противоположна на логичната - ясно изразена тенденция - лихвите по краткосрочните кредити са много по-високи от тези на дългосрочните кредити. Логиката подсказва, че щом лихвите по дългосрочните кредити са ниски, значи търсенето е по-ниско, хората не обмислят бизнеса си така, че да има проекция в бъдещето. А търсенето на краткосрочни кредити означава, че бизнесът живее от днес за утре".

Според него, у нас БНБ не дава информация за характера на кредитите - за обема им, но по отношение на лихвите е логично търсенето на дългосрочни кредити да превишава това на краткосрочни.

"Това не е хубаво за икономиката, защото тя расте с дългосрочните кредити, коментира още гостът и постави въпрос - защо бизнесът се въздържа от влагането на дългосрочни инвестиции и продължаването на производството в бъдеще. Това означава, че оценката на бизнеса за ситуацията в дългосрочен план е неблагоприятна", посочи Минасян..

Никога разчетите за бъдещето не се покриват, но показателите се основават на бизнес нюх към пазара.

Експресните данни, публикувани за българската икономика през второто тримесечие обикновено подлежат на корекции, каза още гостът.

"Ако се погледне в структурата на БВП, ще открием и хубави неща: инвестициите - растат с 4.4%. В структурата на разходите на производството до голяма степен тоя прираст се дължи на прираста на потреблението. В бъдеще предвиждам, че данните за икономически ръст ще стигнат 4 %, но това е нисък процент за България, предвид на дистанцията, която ни дели от ЕС".

Инфлацията вече е 3.5% и вероятно ще се задържи така в бъдеще, допълни професорът и поясни, че една от целите на Европейската централна банка е да поддържа инфлация около 2% в еврозоната, защото се оценява, че такъв процент инфлация на годишна база действа стимулиращо и на потреблението и на производството. При всички случаи инфлацията у нас трябва да е над тая в ЕС, 3.5 - 4% е приемлива, по думите на госта. Но има външни фактори, които й действат.

Професорът не споделя преценката за по-ниските цени на някои храни в Германия, в Гърция, той посочи, че положително ще се намерят стоки, които у нас са с по-високи цени, от тези на съседните страни. Но средното равнище на разходите за живот в ЕС е 2 пъти по-високо, отколкото у нас, коментира още Минасян. И всичко това го чувстваме, когато в чужбина опитваме да поддържаме приемлив стандарт на живот, каза гостът.

За "турската история" в настоящата икономическа ситуация, това е друга е една балканска тъжна история, каза професорът. Нищо чудно след някоя и друга година и друг наш съсед да изпадне в такава ситуация, смята той

Бизнес старт

Всеки делник от 9:30 часа

Водещи: Живка Попатанасова и Христо Николов

Целта на протекционизма на Тръмп е да отслаби икономическата сила на Китай

Проф. Искра Христова - Балканска, ИИИ към БАН

10:35 | 7 септември 2018

Снимка: Bloomberg TV Bulgaria

С налагането на мита върху вноса на стоманата и алуминия Доналд Тръмп започна протекционистка политика в защита на отраслите, които го подкрепиха на изборите. Докато с войната с Китай той цели да намали икономическата сила на азиатската държава. Това каза **проф. Искра Христова - Балканска, ИИИ към БАН** в предаването „Бизнес старт“ с водещ **Христо Николов**.

По повод създаденото икономическо напрежение от търговската война между САЩ и Китай и до какви геополитически промени води тя, проф. Балканска посочи предисторията на събитията.

"От март 2018 бяха наложени еднозначно от американския президент Доналд Тръмп мита върху стоманата и алуминия – 25% и 10 % респективно, като с тях той изпълняваше своите обещания към тези отрасли на икономиката, които го подкрепиха на изборите. След което той насочи такава протекционистична реторика към ЕС, Канада. С ЕС той донякъде се споразумя. 12 % от стоките, които се изнасят за САЩ са произведени и на територията на САЩ, голяма

част от тези вносни артикули засягат и техните производители. Юнкер обеща, че ще внасят продукти на селското стопанство на САЩ, например соя. Но сновната цел и стрели на протекционистичната политика на САЩ е насочена към отслабване на икономическата сила на Китай".

Ако се засили тази протекционистична риторика, каза още гостът и се премине към конкретни действия, по думите на бившия еврокомисар за международната търговия Лами, тази война между САЩ и Китай не може да продължи вечно, резултатите и отраженията върху икономиките и на двете страни ще бъдат доста отрицателни.

"Докато се поддържа една такава линия и докато Доналд Тръмп продължава да иска да удари Китай, може да се очаква засилване на напрежението".

Не може да не осъзнават икономическите сили и интереси зад президента на САЩ, коментира още професор Балканска, че САЩ влизат в много остро противоречие и търговска война, които като бумеранг ще се обърнат срещу тях. Но силното желание за намаляване на икономическата мощ на Китай и на югоизточна Азия е водещо.

"Според мен и двете страни ще загубят, ако САЩ наложат мита върху китайски стоки на стойност 200 млрд. долара, но пък може да се очаква европейските компании да заемат нишите, оперирани досега от китайски. Засега Тръмп проявява известна склонност да се разбере с ЕС и Канада, но налагането на мита върху основни метали, които влизат в производството на много стоки, ще оскъпят това производство".

Не може да няма търговско споразумение с Брюксел, каза още гостът, но Великобритания би направила един много еднозначен и неправилен подход, ако не уреди въпросите си с ЕС. Може би политиката ѝ е начин за скрито въздействие върху ЕС.

"Струва ми се, че Тереза Мей ще отиде към някои компромисни споразумения, защото би било лошо британците да не могат да се възползват от този 500-милионен пазар на ЕС след излизането от него".

Бизнес старт

Инвестицията в магистрали ще се възвърне от икономическото ускорение на регионите

Митко Димитров, ИИИ на БАН

09:22 | 20 септември 2018

Снимка: Bloomberg TV Bulgaria. Remaining Time -16:22

Инвестицията в магистрали ще се възвърне от икономическото ускорение на регионите, но регионалното развитие не е само това. Необходима е регионална програма с микростове за подпомагане на бизнеса и създаване на работна заетост по места, за справяне с обезлюдяването на някои региони. Това каза **проф. Митко Димитров** от **Института за икономически изследвания на БАН**, в предаването **"Бизнес старт"** с водещ **Христо Димитров**.

"Противоречиви са оценките, едва ли ще има промяна в самите политики на министерствата, не очаквам драматични промени от смените на министрите", каза професорът по повод назначението на новите министри.

По повод дисбаланса между Северна и Южна България гостът каза:

"Регионалното развитие иска много по-целенасочена политика, като тръгнем от магистралите, които са много важни, аз не бих възразил ако се построят бързо магистралите, толкова, колкото са необходими на държавата, (от 500 до 700 км) в това число и до Видин, връзка с границата север - юг, това е един от случаите, когато строителството с кредит би било оправдано".

Димитров коментира и част от програмата на правителството по отношение на регионалното развитие:

"Инвестирането в магистралите и то бързо ще се възвърне вложенията поради ускорението, което ще получи икономиката в регионите, които са изостанали, свързването на държавата с магистрала със съседните страни създава една ос на развитие и влияе положително на съседните региони. Но регионалното развитие не е само това. Необходима е и регионална политика".

С различни мерки да се създадат микрорастове на развитие на областите, да се децентрализират икономически, на място да се подпомогне създаването на бизнес, за да се решат проблемите с обезлюдяването на региони от страната. Това са част от мерките за решаване на приоритетните проблеми в програмата на правителството, коментирани от Димитров.

Още по темата и коментара на госта - гледайте във видеото

Българско национално радио © 2021 Всички права са запазени

Проф. Васил Цанов: Оценката на жизнения стандарт у нас се понижава

Проучването показва подобрене в Северозападния регион

публикувано на 12.12.18 в 12:52 | обновено на 12.12.18 в 13:35

- Интервю на Даниела Якова с проф. Васил Цанов

В България оценката на жизнения стандарт се понижава както в сравнение с ЕС, така и в сравнение с другите страни над средното равнище, каза в интервю за "Хоризонт" проф. Васил Цанов. Той е един от авторите на изследването на Института за икономически изследвания при БАН, което показва, че България отново е на последно място по жизнен стандарт в Европейския съюз.

В методологията за изследване на материалния жизнен стандарт се използват седем показателя, обединени в три групи – икономическо развитие, доходи и потребление, неравенство и бедност, обясни проф. Цанов.

"Имаме обаче и учудващи резултати – за някои райони имаме подобрене. Северозападният район, например, който в икономическо отношение е най-изостанал, вече не е на последно място, а на трета позиция. Това се дължи на подобрене на показателите, формиращи доходи и потребление. Коефициентът на неравенство също намалява. Изследването сочи, че се подобряват доходи и потребление, показателят неравенство и бедност силно намалява в Северозападния район", каза още проф. Васил Цанов.

Цялото интервю с него чуйте от звуковия файл. <https://bnr.bg/post/101056721/prof-vasil-canov-ocenkata-na-jiznenia-standart-u-nas-namalava>